

EU KOT DEJAVNIK, KI VPLIVA NA VES SVET

General Patrick de Rousiers je obiskal Slovensko vojsko med 30. junijem in 2. julijem. V tem času je imel veliko zanimivih pogovorov. Z njim smo se pogovarjali v torek, 1. julija, v hotelu Vila Bled. Bilo je deževno dopoldne, v katerem je general de Rousiers, francoski pilot z dolgo in zavidljivo vojaško kariero, z nami delil nekaj svojih pogledov na aktualne varnostno-vojaške teme.

General, ali menite, da je EU globalni varnostni dejavnik, in zakaj?

Kot predsedujoči Vojaškemu odboru EU zastopam 28 načelnikov generalštabov, zato menim, da je to vprašanje, ki bi ga morali zastaviti vsaki državi članici posebej in načelnikom njihovih generalštabov, ki imajo končni nadzor nad svojimi vojaškimi orodji in zmogljivostmi. Opažam pa, da se EU razvija kot dejavnik, ki vpliva na ves z Evropsko službo za zunanje delovanje, ki je, recimo temu zelo veliko ministrstvo za zunanje zadeve in ministrstvo za obrambo hkrati. S svojimi 141 delegacijami, ki bi jih lahko

razumeli kot nekakšna veleposlaništva, EU zelo dobro dosega zelo različne kraje po svetu. Iz teh regij in držav tudi dobiva informacije, da bolje razume grožnje, izzive ter željo po kolektivnem vključevanju vseh 28 držav članic. V resnici obstaja ambicija, da se vsa glavna vprašanja rešujejo kolektivno in da EU složno sodeluje na vseh celinah in na vseh področjih, kar je zares vredno občudovanja. Vse to je seveda nekaj novega. Gre za proces učenja, vendar smo zelo zavzeti.

Kako ocenjujete komplementarnost nalog med Natom in EU na obrambnem po-

dročju? Včasih se zdi, da gredo stvari v dve različni smeri.

To je že stara tema. Zatrdim lahko, da danes niti približno ni tako. Nato in EU se po svoji naravi močno razlikujeta, tako na področju politike kot takrat, ko govorimo o oboroženih silah posameznih držav. Vendar pa si težko predstavljam, da bi vojaški in politični predstavniki 22 držav od 28 članic na sestankih Nata in EU zavzemali različna stališča do istega vprašanja. Vzemimo za primer predsednika vlade, ki je sodeloval na zasedanju Sveta EU decembra 2013. Ko se bo udeležil letošnjega vrha Nata v Walesu, bo podpiral enaka stališča do istih vprašanj, ne glede na to, ali gre za nacionalno angažiranje ali angažiranje znotraj EU ali Nata. Poglejmo na primer Slovenijo – vaši dobro usposobljeni vojaki sodelujejo v operacijah v Afganistanu ter Bosni in Hercegovini, sodelujejo tudi v Maliju in pomagali so med poplavami na Balkanu. Kot vidite, so bili včasih angažirani zno-

traj države, drugič znotraj Nata ali EU. V vsakem primeru pa je bilo angažiranje rezultat nacionalne odločitve. Tu govorim o podvajanju. Pred kakšnimi 15 ali 20 leti se je namreč širil vtis, da obstaja želja po tem, da bi se vojaške strukture in enote dodeljevale vsaki organizaciji posebej, danes pa gre bolj za sodelovanje. Na primer, trenutno veliko ljudi razmišlja o razmerah v Vzhodni Evropi – lahko vam zagotovim, da sta Nato in EU tesno povezana pri vojaški oceni tega, kar se dogaja v Ukrajini in okrog nje. EU in Nato si torej ne nasprotujeta – ne tekmujemo, temveč sodelujemo.

Kaj kriza v Ukrajini pomeni za evropsko obrambno politiko?

Kriza v Ukrajini je izziv predvsem za države znotraj Evrope, ki so bile prepričane, da živijo v mirnem okolju. Služi torej kot budnica za vse nas, vključno z vojsko, da moramo biti pripravljeni na celo vrsto dejavnosti, od spopadov visoke intenzivnosti in bojevanja do asimetričnih groženj. To pomeni, da moramo biti pripravljeni, da se moramo usposabljeni. Opozarja pa tudi na to, da ima zmanjševanje obrambnih proračunov svojo mejo. Če bomo v Evropi nadaljevali nižanje izdatkov za obrambo, če se ne bomo pripravljali na

prihodnost, kakšna zupščina bo to za naše otroke in vnuke?

Še pred kratkim so bile države v Evropi kot »speča lepotica«. Državljeni Evrope smo imeli občutek, da smo razmeroma varni, in ko je beseda nanesla na grožnje, smo menili, da so te nekje daleč stran.

Razumem, kaj mislite, vendar se ne strinjam s trditvijo o speči lepotici. Menim namreč, da so bile države EU v Evropi precej aktivne, tako kolektivno kot individualno.

To je vaše mnenje, mnenje poklicnega vojaka. Vendar pa je javnost imela občutek, da smo razmeroma varni in da obrambni proračun ni tako zelo pomemben, zato so ga precej zmanjševali.

Takšno je stanje v Sloveniji in dobro veste, da je to problem za vse nas v Evropi. Večina prebivalstva ima podobne skrbi, razumejo, da so naši predniki, in mogoče tudi mi sami, uspeli ustvariti okolje, ki tako s političnega kot vojaškega vidika omogoča prijateljske odnose z našimi sosedi v Evropi, znotraj osemindvajsetice. Vse to je zelo dobro in naša neposredna sosesčina je oziroma je bila precej varna. To se je zdaj spremenilo. Zdaj so se v južnem in vzhodnem delu sosesčine

odprla različna vprašanja, kar moramo ustrezno upoštevati.

Ali je ta nova situacija nekakšen preizkus za Nato in EU?

Menim, da se izpostavlja tudi to, da je prva in glavna dolžnost oboroženih sil zaščita prebivalstva. Prepričan sem, da bi, če bi prišlo do asimetrične grožnje ali bolj splošno rečeno nevarnosti, prvi odziv prišel iz države, ki bi jo kriza prizadela. Dejstvo je, da večnacionalne organizacije potrebujejo čas, da se odzovejo. Države članice imajo zato pomembno vlogo pri kriznem upravljanju, saj so prve, ki občutijo negativne učinke krize. Poleg tega same nadzorujejo svoje vire in torej lahko pravočasno sprejmejo odločitev o tem, kako se bodo odzvale na grožnjo. Zato mora biti država stabilna, kar velja tako za njeno vojsko kot tudi za njene zmoglosti sprejemanja odločitev.

Afrika je pomembno interesno območje za EU. To je razvidno iz števila vojaških in civilnih operacij EU na tej celini. Katere operacije bi lahko označili za uspešne in zakaj? Katere so bile manj uspešne in zakaj?

Najprej naj povem, da trenutno sodelujemo v petih vojaških operacijah – eni v

Evropi, treh v Afriki in eni v Indijskem oceanu. Afrika ni ključno območje našega delovanja, slučajno gre za območje, za katero smo se skupaj odločili, da bomo na njem sodelovali. V Evropi sodelujemo v pomembni operaciji, v kateri je Slovenija zelo angažirana, gre za operacijo v Bosni in Hercegovini. Z vojaškega vidika je to zelo velik uspeh. Povezanost med oboroženimi silami BiH in Euforjem je zelo močna. Razvoj, usposabljanje in svetovalna vloga so zelo pomembni in so silam BiH omogočili, da od nedavnega sodelujejo v zahtevnem okolju v Afganistanu. To kaže na visoko raven usposobljenosti, ki so jo dosegli. V Afriki delujemo v zelo raznolikih razmerah. Dve misiji vključujeta svetovanje in usposabljanje, pri čemer smo s svojim načinom upravljanja razmer zelo učinkoviti. Vendar bo potreben čas, da bomo videli, ali smo bili pri tem uspešni. Zakaj sodelujemo v Maliju in Somaliji? Želimo pomagati tema državam, da ponovno zgradita svoji obrambni strukturi in ustanove, ki bodo državi lahko učinkovito podprle ter pridobile legitimnost pri prebivalstvu. Varnostnim silam pomagamo tudi na civilnem področju. Za dokončanje te naloge bo treba več let. Trenutno se odločamo, da bi to

misijo podaljšali do leta 2016. Napredek lahko analiziramo z dveh vidikov, najprej svojo svetovalno vlogo, saj malijska vlada, njeno ministrstvo za obrambo in vodstvo malijskih oboroženih sil zelo upoštevajo naš prispevek. To pomeni, da so se strinjali, da EU sodeluje z njihovimi oboroženimi silami ter analizira njihovo strukturo, z njimi razvija načrte in jih zdaj tudi vključuje v nacionalno zakonodajo. Gre v resnici za partnerstvo, ki lahko veliko pripomore k boljšemu delovanju njihovih struktur. Uspeh usposabljanja se je pokazal v načinu odzivanja usposobljenih sil, ko so te sodelovale v vojaških nalogah. V sedmih tednih je mogoče doseči precejšen napredek, ne pa vsega. Vse to smo dosegli s tem, da smo prešli z usposabljanja posameznikov na kolektivno usposabljanje. Zdaj bataljoni uspešno delujejo. Urediti pa je treba še mnogo drugih stvari, od logistike do poveljniških struktur itn. Torej bo treba še kar nekaj časa. Toliko o Maliju. V Somaliji je seveda še težje, saj je država v vojni. Sodelujemo v operaciji Atalanta v Indijskem oceanu, ki je resnično naša vodilna operacija v tem smislu, da so nam nekatere odločitve omogočile izvedbo prve operacije na morju in da lahko, če so dokazi

dovolj močni, delujemo tudi na kopnem ter napademo piratska skladišča goriva in drugih sredstev. S sporazumi med EU in nekaterimi državami članicami smo dosegli, da lahko pirate sodno preganjamo, jih pošljemo pred sodišče in nato v zapor. Za to smo potrebovali sporazume in finančna sredstva ter celostni pristop. Piratom nismo le preprečevali ugrabljanja ladij, šlo je za veliko več. Dokazi so zelo zgovorni, saj lani ni bilo nobenega uspešnega piratskega napada. Smo na zelo dobri poti. Kar pa se tiče uspeha – je že res, da smo letos uspešni, vendar se to lahko zelo hitro spremeni. V vseh primerih, naj bo to Bosna, Mali, Somalija ali Srednjejfriška republika, se lahko razmere v nekaj mesecih spremenijo.

Ne glede na to, kaj na tem področju naredimo, čeprav vložimo veliko truda, rezultati niso tako veliki. Pa vzemiva za primer Mali. Za malijsko vlado bi lahko bil velik uspeh, da je prepoznala razmere in EU zaprosila za pomoč?

To, kar se dogaja v Maliju, je zelo pomembno. Mali je območje v Sahelu, na katerem je velika nevarnost terorizma. Spomnimo se samo dogodka v Alžiriji, kjer je Al Kaidi sorodna organizacija številne tujce zajela kot talce in so nekateri izgubili življenje. Tam je torej nestabilno območje in vsak najmanjši žep, v katerega lahko vnesemo stabilnost ali pomagamo vzdrževati red, je pomemben za regijo. Seveda sta Afrika ali Indijski ocean precej oddaljena, a če tem območjem ne bomo pomagali, se bo ta nedejavnost nekoč morda kot bumerang vrnila k nam.

Zdi se, kot da je operacija v Srednjejfriški republiki izgubljena priložnost – najprej bojna skupina EU ni bila angažirana, odzivni čas je bil dolg in v operaciji še vedno ni dovolj ljudi. Poveljnik ima zaradi tega težave, saj nima dovolj sil za izvedbo naloge. Kakšno je vaše mnenje o tem in kje vidite glavne vzroke za te razmere?

Srednjejfriška republika je ena tistih držav, ki so izjemno nestabilne in kjer so potrebe zelo velike. Tak primer sta tudi Sirija in Južni Sudan. Spomnim se, da je bilo tako na sestankih, ki sem jih vodil v Bruslju, kot na tistih, ki sem se jih udeležil v okviru ministrstev za obrambo ali zunanje zadeve, veliko subjektov, ki so prosili, naj varnostne sile zagotovijo pomoč prebivalstvu. Morda bi si nekateri želeli, da

bi šle stvari hitreje, vendar moramo sprejeti to, da smo danes tam vsaj prisotni. Ni preprosto. Nisem prepričan, da veliko prebivalcev Slovenije ali Ljubljane sploh ve, kje je Srednjeafriška republika. Tudi v Parizu nekateri tega ne vedo. Pa vendar to državam članicam ni preprečilo, da ne bi v Bangui poslale več kot 700 vojakov z orožniškimi enotami. To je prvič, da za obvladovanje težkih razmer ne namenjamo zgolj pehotnih enot. Imamo močne pehotne in policijske (orožništvo) enote, kar nam omogoča prijetje storilcev, zbiranje dokazov in izvedbo pregona. Vse enote delujejo z roko v roki. Prispevamo torej k stabilizaciji države ter temu, da bi operacija še pred koncem leta prešla pod pokroviteljstvo sil OZN. Vse skupaj bi lahko potekalo hitreje in bi lahko bilo obsežnejše, vendar smo prisotni v velikem številu in tako dokazujemo, da se brez zadrege angažiramo. S tem, kar imamo, naredimo pač največ, kar je mogoče. Ob 28 državah članicah mora vsako angažiranje upoštevati dva elementa: prvi je strinjanje vseh 28 članic, da je prisotnost EU v neki regiji koristna, s čimer tudi sprejmejo plačevanje stroškov, drugi element pa je, da nekatere članice na to območje pošljejo usposobljene vojaške enote. To je vsakič znova izziv, vendar se trudimo po najboljših močeh.

Liliana Brožič
Fotografije: Robert Cotič

Patrick de Rousiers se je rodil leta 1955 v francoskem Dijonu in se leta 1975 odločil za šolanje na vojaški letalski akademiji. Je bojni pilot, ki ima za sabo že več kot 3000 ur letenja, od tega 2600 ur na bojnih letalih. Sodeloval je v 76 bojnih operacijah. V svoji vojaški karieri je služboval marsikje po svetu, tako na primer leta 1986 v Čadu, poleti 1990 v Torontu, jeseni istega leta v Savdski Arabiji in drugje. Z leti se je njegova kariera postopoma spremenila, s povsem operativne ravni je njegovo delovanje prešlo na zelo strateško. Septembra 2008 je nastopil službo v Bruslju kot francoski vojaški predstavnik v vojaških oborih EU in Nata. Novembra 2012 so ga predstavniki 27 držav članic izvolili za predsedujočega Vojaškemu odboru EU.